

עומד מרובה על הפרוץ

מחיצה מאי היא?

א. תלמוד בבלי שבת ו ע"א

ואיזו היא רשות היחיד? חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה, וכן גדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה, זו היא רשות היחיד גמורה.

ב. תלמוד בבלי עירובין ד.-:

אמר רבי חייא בר אשי אמר רב שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני... מחיצות דאורייתא נינהו, דאמר מר, "ארון תשעה וכפורת טפח הרי כאן עשרה!" לא צריכא לרבי יהודה, דאמר אמת בנין באמה בת ששה אמת כלים באמה בת חמשה...

ג. רמב"ם הלכות שבת פרק טז:יח

וצריך שיהיה גובה הקנה עשרה, או שיהיה מן הארץ עד סוף עובי החבל העליון עשרה אם הקיף בחבלים, שאין מחיצה פחותה מעשרה, וכל השיעורין האלו הלכה למשה מסיני הן.

ד. משנה ברורה סימן שסב ס"ק ג

דע דכל מחיצה צריך שלא יהיה בתחתיתו חלל שלשה טפחים - דאם היה בו חלל ג"ט אפילו למעלה עשה השבעה טפחים בלא שום חלל, דנמצא שהעומד מרובה על הפרוץ, או שהיה למעלה עשרה טפחים שלמים, ג"כ לא מהני, דהו"ל מחיצה שהגדיים בוקעין תחתיה.

פירצה הכי גדולה באורך

ה. תלמוד בבלי עירובין יז:

משנה: עושין פסין לביראות ארבעה דיומדין נראין כשמונה, דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר שמונה נראין כשנים עשר, ארבעה דיומדין וארבעה פשוטין, גובהן עשרה טפחים ורוחבן ששה [טפחים] ועוביים כל שהוא. וביניהן כמלא שתי רבקות של שלש שלש בקר דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר של ארבע. קשורות ולא מותרות אחת נכנסת ואחת יוצאת...

ו. תלמוד בבלי עירובין יט.-:

תנו רבנן: "כמה ראשה ורובה של פרה? שתי אמות. וכמה עוביה של פרה? אמה ושני שלישי אמה, שהן כעשר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר כשלש עשרה אמה וכארבע עשרה אמה. "כעשר"? הא עשר הויין! משום דבעי למיתנא סיפא "כשלש עשרה". "כשלש עשרה"? טפי הויין! משום דבעי למתני "כארבע עשרה". וכארבע עשרה הא לא הויא! אמר רב פפא יתירות על שלש עשרה ואינן מגיעות לארבע עשרה [אלא י"ג ושליש].

אמר רב פפא בבור שמונה דכולי עלמא לא פליגי דלא בעינן פשוטין, בבור שתיים עשרה דכולי עלמא לא פליגי דבעינן פשוטין, כי פליגי משמונה עד שתיים עשרה: לרבי מאיר בעינן פשוטין, לרבי יהודה לא בעינן פשוטין.

ז. משנה עירובין א:ח (טו):

שיירא שחנתה בבקעה והקיפיה בכלי בהמה, מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא גדר גבוה י' טפחים ולא יהיו פרצות יתרות על הבנין. כל פרצה שהיא כעשר אמות מותרת, מפני שהיא כפתח. יתר מכאן אסור:

ח. תלמוד בבלי עירובין י ע"א

"והרחב מעשר ימעט" - אמר אביי, תנא "והרחב מעשר ימעט. רבי יהודה אומר אינו צריך למעט." ועד כמה [לר' יהודה]? סבר רב אחי קמיה דרב יוסף למימר עד שלש עשרה אמה ושליש, וקל וחומר מפסי ביראות: ומה פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד לא התרתה בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש, מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד אינו דין שלא תתיר בו יותר משלש עשרה אמה ושליש! והיא הנותנת - פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד לא תתיר בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש, מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד תתיר בו יותר משלש עשרה אמות ושליש! אי נמי לאידך גיסא: פסי ביראות דאקילת בהו חד קולא אקיל בהו קולא אחרינא, מבוי כלל כלל לא?

ט. רמב"ם הלכות שבת פרק יז:ד

כמה יהיה פתח המבוי ויהיה די להכשירו בלחי או קורה, גבהו אין פחות מעשרה טפחים ולא יתר על עשרים אמה ורחבו עד עשר אמות, בד"א שלא היה לו צורת פתח, אבל אם היה לו צורת פתח אפילו היה גבוה מאה אמה או פחות מעשרה או רחב מאה אמה הרי זה מותר.

י. תלמוד בבלי עירובין יא.

"אם יש לו צורת הפתח, אף על פי שרחב מעשר אינו צריך למעט..." מתני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב, "אינו צריך למעט [אם יש צורת הפתח]." אמר ליה, אתנייה "צריך למעט." אמר רב יוסף, מדברי רבינו נלמד: חצר שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח. מאי טעמא? הואיל ויותר מעשר אוסר במבוי, ופרוץ מרובה על

העומד אוסר בחצר, מה יותר מעשר האוסר במבוי אינו נותר בצורת הפתח, אף פרוץ מרובה על העומד האוסר בחצר אינו נותר בצורת הפתח.

מה ליותר מעשר האוסר במבוי שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לרבי מאיר, תאמר בפרוץ מרובה על העומד האוסר בחצר שכן התרת אצל פסי ביראות לדברי הכל?

לימא מסייע ליה: "דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות מותר, ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ." "שרובן' סלקא דעתך? אלא אימא "שריבה בהן פתחים וחלונות, ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ." אמר רב כהנא, כי תניא ההיא בפיתחי שימאי...

יא. רמב"ם הלכות שבת פרק טז:טז

כל מחיצה שיש בה פרוץ מרובה על העומד אינה מחיצה, אבל אם היה פרוץ כעומד הרי זו מותרת, ובלבד שלא יהיה באותן הפרצות פרצה שהיא יתר על עשר אמות. אבל עשר אמות הרי היא כפתח, ואם היה לפרצה זו צורת פתח אף על פי שיש בה יותר מעשר אינה מפסדת המחיצה, והוא שלא יהא הפרוץ מרובה על העומד.

עומד מרובה על הפרוץ: עומד ופרצה

יב. רמב"ם הלכות שבת פרק טז:יז-יח

יז: במה דברים אמורים? בזמן שהפרצות משלשה טפחים ולמעלה, אבל אם היו הפרצות כל פרצה מהן פחותה משלשה הרי זו מותרת, ואף על פי שהפרוץ מרובה על העומד, שכל פחות משלשה הרי הוא כלבוד.

יח: כיצד? הרי שהקיף בקנים ואין בין קנה לחבירו שלשה טפחים, או שהקיף בחבלים ואין בין חבל לחבירו שלשה טפחים, הרי זו מחיצה גמורה, אף על פי שהיא שתי בלא ערב או ערב בלא שתי...

יג. תלמוד בבלי עירובין י:.-

תני לוי: מבוי שהוא רחב עשרים אמה, נועץ קנה באמצעיתו ודיו. הוא תני לה והוא אמר לה דאין הלכה כאותה משנה. איכא דאמרי אמר שמואל משמיה דלוי אין הלכה כאותה משנה.

אלא היכי עביד? אמר שמואל משמיה דלוי: עושה פס גבוה עשרה במשך ארבע אמות, ומעמידו לארכו של מבוי. אי נמי כדרב יהודה, דאמר רב יהודה מבוי שהוא רחב חמש עשרה אמה מרחיק שתי אמות ועושה פס שלש אמות.

יד. ערוך השולחן אורח חיים סימן שסג

נז: דכיון שיש בו אורך שיעור מבוי, אין האוירים מבטלין אותו אפילו כשכל אחד מהאויר של הצדדים גדול ממנו כמו בכאן, שכל צד יש בו אויר יותר מד' אמות. וטעמו של דבר דהנה במחיצות גמורות לא שייך לומר אתי אוירא דהאי גיסא ואוירא דהאי גיסא ומבטל ליה, דמחיצות הם הלכה למשה מסיני בכללותיהן ובפרטותיהן... ולכן הצריכו שזה הפס ד' אמות יעמידנו לאורכו של מבוי, דאם היה מעמידו לרחבו היו האוירים מבטלין אותו, אבל עכשיו שהעמידנו לארכו של מבוי ועשאו לשני מבואות והוה זה הפס דופן שלישי לכל מבוי ובמחיצה אין האוירים מבטלין...

ס: והריטב"א בחידושו חולק על כל מה שנתבאר דפירש שהפס הזה אינו עושהו כלל לשני מבואות, והוא רק להמעיט הרוחב יותר מעשר. ולא אמרינן אתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה דפס ארוך ד' אמות לא אמרינן סברא זו כמו במחיצות.

טו. רמב"ם הלכות שבת פרק יז:כא

מבוי שהוא רחב עשרים אמה, עושה פס גבוה עשרה טפחים במשך ארבע אמות שהוא שיעור משך המבוי ומעמידו באמצע ונמצא כשני מבואות שיש בפתח כל אחד מהן עשר אמות, או מרחיק שתי אמות מכאן ומעמיד פס שלש אמות ומרחיק שתי אמות מכאן ומעמיד פס שלש אמות, ונמצא פתח המבוי עשר אמות והצדדין הרי הן כסתומין, שהרי עומד מרובה על הפרוץ.

טז. שו"ע אורח חיים שסג:לד

עוד אפשר לעשות תיקון אחר למבוי שהוא רחב כ' אמות:

- שירחיק ב' אמות מהכותל ויעשה פס רחב שלש אמות, ויעשה כן גם בצד השני וישאר פתח רחב עשר אמות,
- או ירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה וכן יעשה בצד השני,
- או ירחיק שתי אמות ושני טפחים ויעשה פס שתי אמות וד' טפחים וכן יעשה בצד השני...

עומד מרובה על הפרוץ: עומד-פרצה-עומד

יז. תלמוד בבלי עירובין י"ב

ואמאי? יעשה פס אמה ומחצה, וירחיק שתי אמות, ויעשה פס אמה ומחצה! שמע מינה עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לא הוי עומד? לעולם אימא לך הוי עומד, ושאיני הכא דאתי אוירא דהאי גיסא ואוירא דהאי גיסא ומבטל ליה...

וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה, וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה? אין הכי נמי, וכולי האי לא אטרחוה רבנן.

יח. חידושי הרישב"א מסכת עירובין דף טז עמוד ב

ושמענין משמעתינ דכל היכא דאיכא עומד כפרוץ דינו כעומד מרובה לכל דבריו, ואפילו היכא דאיכא אוירא דהאי גיסא ומהאי גיסא דנפיש כל חד וחד כעומד לא מיבטיל ליה לעומד, ממתניתא דלעיל דמכשר פרוץ כעומד ואף על גב דאיכא אוירא מהאי גיסא ומהאי גיסא. וטעמא דמילתא דלא שייך למימר הכי [דמבטלי] אלא בעומד מרובה משתי רוחות דאיכא חד אוירא דחד גיסא דנפיש מן העומד (דשתי רוחות), הא לאו הכי לא. ואפילו בהאי, אליבא דהלכתא לפום מאי דכתיבנא לעיל לא שייכא בעומד מרובה משתי רוחות ודכוותה...

יט. ספר אור זרוע חלק ב - הלכות עירובין סימן קכו

וההיא דלעיל (י: דא"ר יהודה "מבוי שהוא רחב חמש עשרה אמה מרחיק ב' אמות ועושה פס שלש", ופרכי: ואמאי מצרכת ליה לסתום שלשה האמות כאחת? יעשה פס אמה ומחצה לפיאה אצל הכותל, וירחיק שתי אמות, ויעשה פס אמה ומחצה אצל פתח! וכיון דלא שרית ליה בהכי משום דפרוץ מרובה על העומד שמכאן ועל העומד שמכאן אלא אם תצרפם יחד להיות שניהם רבין עליו, שמעי' מינה מדלא מצרפת להו, עומד מרובה על הפרוץ בין שתי הרוחות כשתצרפם למבוי לא הוי עומד, אלא זיל לגבי כל חד וחד ונמצא פרוץ רבה עליו [ומבטלו] ונמצא פתח רחב יותר מעשר אמות! ושנינן: לעולם אימא לך בעלמא אי לא הוי קאי עומד זה בין ב' פרצות מצטרפין העומדין לבטל הפרוץ היחיד, אבל הכא אתא אוירא דשתי אמות ואוירא דפתח הגדול ומבטלי ליה לפס אמה ומחצה שביניהם. הא למדת דעומד מרובה על הפרוץ היכא שהפרוץ בין שתי העומדין הוה עומד.

והכא (טז:): בשמעתינ כי מוקי ליה להאי פחות מד' בי מיצעי, הרי הפרוץ בין שתי העומדין הוא, ואמאי לא הוה עומד? ובעיא דרב המנונא אמאי לא מתוקמא בהכי?

ונראה בעיני דשאני התם (י:): שהוא עומד גמור, אבל הכא (טז:): אילו שני עומדין פרוצין הם אלא שנעשו עומדין ע"י לבוד, ועומד מרובה על הפרוץ משתי רוחותיו ע"י לבוד לא הוי עומד. והואיל דלא אפשרטא בעיא דרב המנונא אזלינן בה לקולא בשל סופרים דאין כאן הוצאה מרה"י לרה"ה שנחמיר בה:

כ. עבודת הקודש בית נתיבות שער ב

(לה) עומד מרובה על הפרוץ שאמרו שהוא כעומד במה דברים אמורים? כשהעומד מצד אחד. היו עומדין משני צדדין מרובה על הפרוץ אינו כעומד. כיצד? היו העומדין אחד לצד ימין המבוי ואחד לצד שמאלו והאויר בנתיים, אינו נידון משום עומד...

כא. משנה ברורה סימן שסב ס"ק מה

וי"א שאפילו העומד אינו מרובה מצ"א רק משני הצדדים מצטרפים אהדי ומתבטל הפרוץ לגביה ואפילו אם העומד גופא שבשני הצדדים אינו במילואו אלא יש בכל אחד ג"כ פרצה אלא שהעומד רבה עליו נחשב עי"ז כאלו כולו עומד ומתבטל הפרוץ שבאמצע כגון שהיה שטח הרוח רחב חמשה עשר אמה ונשאר בקצה הכותל אמה ונפרץ אמה ונשאר עומד שני אמות ואצלו פרצה גדולה של שבעה אמות ואצלו עומד שני אמות ועוד פרצה אמה ועוד פס אמה בקצה השני של הכותל נחשב זה כאלו עומד מרובה על הפרוץ:

כב. שער הציון סימן שסב ס"ק ל

להלכה אין להקל בזה מאחר דלדעת הרשב"א ורי"א ז' בלאו הכי בעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לא חשיב עומד מרבה, וכנ"ל:

כג. ערוך השולחן אורח חיים סימן שסב: כג

ויש להסתפק כשהמחיצות הם משני צדדים או מג' או מארבעה רוחות אם נחשוב העומד והפרוץ בכל מחיצה בפ"ע או שנחשוב בכולל...

פרוץ כעומד

כד. תלמוד בבלי עירובין י:

ויעשה פס אמה וירחיק אמה ויעשה פס אמה וירחיק אמה ויעשה פס אמה שמע מינה עומד כפרוץ אסור לעולם אימא לך מותר ושאני הכא דאתא אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה...

תנן התם: "עור העסלא וחלל שלו מצטרפין בטפת." מאי עור העסלא? אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן עור כיסוי של בית הכסא. וכמה?

• כי אתא רב דימי אמר אצבעיים מכאן ואצבעיים מכאן ואצבעיים ריוח באמצע,

• כי אתא רבין אמר אצבע ומחצה מכאן ואצבע ומחצה מכאן ואצבע ריוח באמצע...

אמר ליה [אביי לרב דימי] לאיי, פליגיתו, ובעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות פליגיתו! לדידך הוי עומד משתי רוחות [מבטל הפירצה]. לרבין מרוח אחת הוי עומד משתי רוחות לא הוי עומד. דאי סלקא דעתך לא פליגיתו, לרבין הכי איבעי ליה למימר: אצבע ושליש מכאן ואצבע ושליש מכאן ואצבע ושליש ריוח באמצע! ואלא מאי? פליגיתו?! לדידי הכי איבעי לי למימר: אצבע ושני שלישים מכאן ואצבע ושני שלישים מכאן ואצבעיים ושני שלישים ריוח באמצע! אלא אי איכא למימר דפליגין, בפרוץ כעומד פליגין.

כה. תלמוד בבלי עירובין טז: טז:

איתמר: פרוץ כעומד רב פפא אמר מותר, רב הונא בריה דרב יהושע אמר אסור. רב פפא אמר מותר הכי אגמריה רחמנא למשה "לא תפרוץ רובה", רב הונא בריה דרב יהושע אמר אסור, הכי אגמריה רחמנא למשה "גדור רובה."

תנן "ולא יהו פירצות יתרות על הבנין", הא כבנין מותר! לא תימא הא כבנין מותר, אלא אימא אם בנין יתר על הפירצה מותר, אבל כבנין מאי? אסור. אי הכי ליתני "לא יהו פירצות כבנין"! קשיא.

תא שמע: "המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המטה, אם יש ריוח ביניהן כמותן כשירה!" הכא במאי עסקינן? כשנכנס ויוצא. והא אפשר לצמצם! אמר רבי אמי במעדיף. רבא אמר אם היו נתונים ערב נותנו שתי, שתי נותנו ערב.

תא שמע: "שיירא שחנתה בבקעה והקיפוה בגמלין באוכפות בעביטין בשליפין בקנים בקולחות מטלטלין בתוכה, ובלבד שלא יהא בין גמל לגמל כמלא גמל ובין אוכף לאוכף כמלא אוכף ובין עביט לעביט כמלא עביט!" הכא נמי כשנכנס ויוצא.

תא שמע: "נמצאת אתה אומר שלש מדות במחיצות:

- כל שהוא פחות משלשה צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה כדי שלא יזדקר הגדי בבת ראש.
 - כל שהוא שלשה ומשלשה עד ארבעה צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו כדי שלא יהא פרוץ כעומד, ואם היה פרוץ מרובה על העומד אף כנגד העומד אסור.
 - כל שהוא ארבעה ומארבעה עד עשר אמות צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו, שלא יהא פרוץ כעומד. ואם היה פרוץ כעומד כנגד העומד מותר, כנגד הפרוץ אסור. ואם היה עומד מרובה על הפרוץ, אף כנגד הפרוץ מותר.
 - נפרצה ביותר מעשר, אסור. היו שם קנים הדוקרנים ועושה להן פיאה מלמעלה, אפילו ביותר מעשר מותר.
- קתני מיהת רישא "משלשה ועד ארבעה, ובלבד שלא יהא בין זה לזה כמלואו", תיובתא דרב פפא! אמר לך רב פפא, מאי "מלואו"? נכנס ויוצא. הכי נמי מסתברא מדקתני "אם היה פרוץ מרובה על העומד אף כנגד העומד אסור", הא כעומד מותר, שמע מינה. לימא תיהוי תיובתיה דרב הונא בריה דרב יהושע?...
- תא שמע: "דפנות הללו שרוכב פתחים וחלונות מותר, ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ." "שרובן" סלקא דעתך? אלא "שריבה בהן פתחים וחלונות מותר." "ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ", הא כפרוץ אסור, תיובתא דרב פפא! תיובתא, והילכתא כוותיה דרב פפא. תיובתא והילכתא?! אין, משום דדייקא מתניתין כוותיה, דתנן "לא יהיו פירצות יתרות על הבנין", הא כבנין מותר.

כו. שו"ע אורח חיים שסב:ט

פרוץ כעומד, מותר בין בשתי בין בערב, ובלבד שלא יהא במקום א' פרוץ יותר מעשר. אבל עד עשר אמות מותר, מפני שהיא כפתח.

כז. משנה ברורה סימן שסב ס"ק מח

פרוץ כעומד מותר - דלא צריך שיהא העומד מרובה על הפרוץ, אפילו אם שוין הם ג"כ מותר, כיון שאין הפרוץ מרובה. ואפילו כנגד הפרוץ מותר לטלטל דיש ע"ז דין מחיצה שלמה:

כח. הגרש"ז, בדין עומד כפרוץ בשבת ובסוכה, מבי מדרשא חידושי תורה

ונראה דטעמא דרב פפא דסובר פרוץ כעומד מותר גבי שבת הוא משום דסובר דהא דבעינן מחיצות כדי לעשות רה"י אין זה מפני שצריכים שהאוויר שבתוך המחיצות יהיה סתום מכל צדדיו... שהפרוץ בטל לגבי העומד וחשיב סתום, אלא סובר דלא בעינן כלל מחיצות שלימות, אלא צריכים מחיצות שמפסיקות בין מקום זה למקום אחר...

עומד מרובה על הפרוץ במחיצת ערב

כט. תלמוד בבלי עירובין טז ע"ב

משנה: מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה, ובלבד שלא יהו בין חבל לחבירו שלשה טפחים. שיעור חבלים ועוביין יתר על טפח, כדי שיהא הכל עשרה טפחים... בשיירא דברו, דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים לא דברו בשיירא אלא בהווה. כל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב אינה מחיצה דברי רבי יוסי ברבי יהודה...

גמרא: אמר רב המנונא אמר רב: הרי אמרו עומד מרובה על הפרוץ בשתי הוי עומד. בעי רב המנונא: בערב מאי? אמר אביי: תא שמע, "שיעור חבלים ועוביין יתר על טפח שיהו הכל עשרה טפחים," ואי איתא למה לי יתר על טפח? ליעביד פחות משלשה וחבל משהו, פחות משלשה וחבל משהו, פחות מארבעה וחבל משהו! ותיסברא, האי "פחות מארבעה" היכא מוקים ליה?

- אי מוקים ליה תתאי, הוה ליה כמחיצה שהגדיים בוקעין בה!
- אי מוקים ליה עילאי, אתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה!
- אי מוקים ליה במיצעי, הוה ליה עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות! שמעת מינה עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות הוי עומד? אלא רב המנונא הכי קא מיבעיא ליה: כגון דאייתי מחצלת דהוי שבעה ומשהו, וחקק בה שלשה ושבק בה ארבעה ומשהו, ואוקמיה בפחות משלשה [למעלה מן הארץ].

רב אשי אמר מחיצה תלויה איבעיא ליה, כדבעא מיניה רבי טבלא מרב, מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה? אמר ליה אין מחיצה תלויה מתרת אלא במים, קל הוא שהקלו חכמים במים.

ל. הגרש"ז, בדין עומד כפרוץ בשבת ובסוכה, מבי מדרשא חידושי תורה

דכיון שהפרוץ אינו מרובה על העומד, חשיב שפיר מחיצה מפני שמחיצה שכזו עושה על כל פנים הפסק, ואם כן הכי נמי בערב... הוה ליה מקום זה מופסק ומובדל ממקומות אחרים, וחשיב שפיר רשות היחיד.

לא. משנה ברורה סימן שסב:ג

ופרוץ כעומד לא משכחת לה בערב כמו שכתבנו בבה"ל והנה לשון זה של המחבר הוא נובע מלשון הטור ונראה דהטור לאו דוקא נקט פרוץ כעומד לענין ערב ומשום שתי נקטיה

אתי אוירא דהאי גיסא ואוירא דהאי גיסא ומבטלי ליה

לב. תלמוד בבלי עירובין י:

ויעשה פס אמה וירחיק אמה ויעשה פס אמה וירחיק אמה ויעשה פס אמה שמע מינה עומד כפרוץ אסור לעולם אימא לך מותר ושאני הכא דאתא אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה

לג. תלמוד בבלי עירובין טז ע"ב

בעי רב המנונא: בערב מאי?

אמר אביי: תא שמע, "שיעור חבלים ועוביין יתר על טפח שיהו הכל עשרה טפחים," ואי איתא למה לי יתר על טפח? ליעביד פחות משלשה וחבל משהו, פחות משלשה וחבל משהו, פחות מארבעה וחבל משהו! ותיסברא, האי "פחות מארבעה" היכא מוקים ליה?

- אי מוקים ליה תתאי, הוה ליה כמחיצה שהגדיים בוקעין בה!
- אי מוקים ליה עילאי, אתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה!...

לד. תלמוד בבלי עירובין י:

דאמר רב יהודה מבוי שהוא רחב חמש עשרה אמה מרחיק שתי אמות ועושה פס שלש אמות.... וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה, וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה? אין הכי נמי, וכולי האי לא אטרחהו רבנן.

י: אתי אוירא דהאי גיסא ואוירא דהאי גיסא

1	1	1	1	1	10
---	---	---	---	---	----

טז: אתי אוירא דהאי גיסא ואוירא דהאי גיסא

משהו
<4
משהו
<3
משהו
<3

י: לא אתי אוירא דהאי גיסא ואוירא דהאי גיסא

2	3	10
---	---	----

י: לא אתי אוירא דהאי גיסא ואוירא דהאי גיסא

1	1.5	1	1.5	10
---	-----	---	-----	----

לה. רש"י מסכת עירובין דף טז עמוד ב

ואוקמיה - להך גיסא דמשהו פחות משלשה סמוך לקרקע, דהשתא הוה ליה עומד מרובה על הפרוץ מרוח אחת, ו"אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא" נמי ליכא למימר, הואיל ועומד מרובה על האויר דתותיה מיניה.

לו. הגרש"ז, בדין עומד כפרוץ בשבת ובסוכה, מבי מדרשא חידושי תורה

דבעומד מרובה על הפרוץ הלא אפשר לומר נמי שהעומד עושה את הפרוץ שמצדו האחד כסתום, לכן אינו מצטרך כלל עם האויר שמצד השני, כיון שכבר נתבטל לגבי העומד, ולכן הוא ליה שפיר כאילו כולו סתום. משא"כ פרוץ כעומד, דשקולין הן, אתי חד ומבטל לאידך, לכן מצטרפים שפיר ב' האוירין שמשני הצדדין...